

Suzan Kol i ns
I GRI TE NA GLADNI TE

ИЗДАВАЧКА КУЌА САКАМ КНИГИ

www.sakamknigi.mk

Местото каде ќе дознаеш

што навистина вреди да се прочита...

Наслов на оригиналот издаден од страна на *Scholastic Press, Scholastic Inc.*

The Hunger Games

© **Suzanne Collins, 2008**

Copyright © за македонското издание

Издавачка куќа **Сакам книги, 2011**

*Сите права обезбедени и задржани во договор со Suzanne Collins
c/o Intercontinental Literary Agency*

Главен уредник Ивана Николовска

Јазична редакција Ана Кулеванова

Дизајн Диме Спасев

Сите права за книгата и нејзините продолженија се задржани. Ниту еден дел од ова издание не смее да биде препечатувач, копиран или објавуван во било која форма или на кој било начин во електронските или печатените медиуми, без писмена согласност од издавачот.

I GRI TE NA
GLADNI TE

Suzan Kol i ns

За Џејмс Проимос

PRV DEL
TRI BUTI TE

PRVA GLAVA

Кога се разбудив, другата страна од креветот беше студена. Ги протегнав прстите барајќи ја топлината на Прим, но го дофатив само грубото платно со кое беше покриен креветот. Мора да сонувала лошо и да се префрлила во креветот на мајка ми. Се разбира дека сонувала лошо. Денес е денот на одбирање трибути.

Се потпрев на едниот лакт. Има доволно светлина во собата за да можам да ги видам. Мојата мала сестра, Прим, стуткана на нејзината страна, стисната до телото на мајка ми, нивните образи залепени еден до друг. Додека спие, мајка ми изгледа помладо, сè уште изгледа остарено, но не толку претепано и уморно. Лицето на Прим е свежо како капка роса, прекрасно како цвеќето по кое е крстена. И мајка ми беше убава порано, исто така. Барем така ми имаат кажувано.

Покрај нозете на Прим, лежи и ја чува, најгрдиот мачор на светот. Смачкан нос, половина уво му недостига, боја на очите како незрелеа тиква. Прим го нарече Тиквичка поради жолтото крзно кое ја потсетувало на внатрешноста на тиквата. Тој ме мрази. Или не ми верува, во најмала рака. Иако тоа беше пред неколку години, мислам дека се сеќава како се обидов да го удавам во кофа кога Прим го донесе дома. Слаба мачка, стомакот полн со глисти, а болви буквално летаа над него. Она што најмалку ми требаше беше уште една уста за хранење. Но Прим молеше толку многу, дури и плачеше, така што морав да му дозволам да остане. Се покажа дека не беше толку страшно. Мајка ми успеа да го ослободи од паразитите, а меѓу другото, тој е роден ловец на глупци. Ги фаќа дури и огромните стаорци. Понекогаш, кога ќе

уловам плен, го хранам него со утробата од пленот. Престана да фучи бесно кон мене.

Утроба. Нема бесно фучење. Тоа е најблиску до љубов до каде ние двајца некогаш ќе дојдеме.

Ги спуштам нозете од креветот и ги навлекувам моите ловечки чизми. Мека кожа која буквално ми прирасна за нозете. Облекувам панталони, маица, ја собирам долгата коса со капа и го грабнувам мојот ранец. На масата, под дрвен сад кој го штити од стаорци и слични гладни мачки, лежи парче сирење од коза заматано во листови од босилек. Подарокот од Прим за мене на денот на одбирање трибути. Го ставам парчето сирење внимателно во џебот додека излегувам надвор.

Нашиот дел од Реон 12, наречен Нечистиот, обично врие од копачи на јаглен кои во ова време одат на прва смена. Мажи и жени со свиени раменици, потечени зглобови, многумина од нив одамна престанале да се обидуваат да ја извадат црната јаглена прашина од под скршените нокти и валканите линии од нивните пропаднати лица. Но денеска црните пеплосани улици се празни. Ролетните на ниските сиви куќи се затворени. Влечењето на трибути нема да почне пред два. Можеш и да спиеш ако сакаш. Ако воопшто можеш.

Нашата куќа е речиси на крајот од Нечистиот дел. Треба да поминам само неколку порти за да стигнам до запуштеното поле наречено Медоу. Медоу од шумата го дели, т.е со тоа и завршува Реонот 12, висока ограда со шилести врвови. Теоретски, треба да е електрична и низ неа да поминува струја дваесет и четири часа на ден поради заштита од крволочните животни кои живеат во шумата – диви кучиња, пуми, мечки – кои порано се шетаа и по нашите улици. Но со оглед на тоа дека сме среќни ако добиеме струја по два три часа во текот на ноќта, обично оградата не е опасна за допирање во текот на денот. И покрај тоа, јас обично тивко стојам до неа неколку секунди за да чујам дали го има зуењето што покажува дека има струја. Токму сега, беше тивка како

камен. Заштитена со гранки од грмушките, легнувам на стомак и се протнувам под делот од оградата кој е олабавен со години. Има уште неколку слаби точки на оградата, но оваа ми е толку блиску до дома па речиси секогаш поминувам од овде.

Само што се приближувам кон дрвата, вадам лак и стрели од еден таен шуплив трупец од дрво. Електрична или не, оградата успешно ги држеше крволочниците подалеку од Реонот 12. Во шумата тие слободно се шетаа, а имаше и дополнителни опасности како отровни змии, бесни животни и никакви обележани патеки кои би можел да ги следиш. Но исто така има и храна ако знаеш како да ја најдеш. Мојот татко знаеше како да ја најде, а и мене ме научи... пред експлозија во рудникот да му го крене телото во воздух. Немаше дури ни што да закопаме. Тогаш имав еднаесет години. Пет години подоцна, сè уште се будам од сон врескајќи по него за да бега од таму.

Иако шетањето низ шумата е илегално и носи големи казни, повеќето луѓе би ризикувале кога би имале оружја. Но најголем дел не се доволно храбри за да се шетаат само со нож. Мојот лак е реткост, направен од страна на татко ми како и уште неколку други кои ги чувам убаво скриени во шумата замотани во водотпорни обвивки. Татко ми можеше да направи добри пари ако ги продаваше, но ако го откриеја државниците ќе беше јавно погубен поради иницирање на востание. Повеќето од *Одржувачите на мирот* затвораат очи пред нас кои ловиме затоа што и тие како и ние, се гладни за свежо месо. Всушност, тие се дел од нашите најдобри муштерии. Но идејата дека некој би можел да го снабдува со оружје Реонот 12 никогаш не би била дозволена.

На есен, неколку храбри души се шмугнуваат во шумата за да берат јаболка. Но секогаш блиску до Медоу. Секогаш се доволно блиску до безбедноста на Реонот 12 во случај да се појави некоја неволја и да треба да бегаат. „Реонот 12. Каде што умираш од глад во безбедност,“ мрморам. Потоа брзо погледнувам преку

рамото. Дури и овде, среде пустелија и без жива душа наоколу, се грижиш дека некој може да те чуе.

Кога бев помала, ја плашев мајка ми до смрт со работите кои можев да ги издрдорам за Реонот 12, за луѓето кои владеат со земјата, Панем, од далечниот град Капитол. На крајот, сфатив дека тоа би можело да ѝ донесе само поголеми неволји. Па, научив да си го држам јазикот зад заби и да навлекувам на лицето некоја индиферентна маска за никој да не може да ми ги прочита мислите. Да си ја терам работата тивко на училиште. Да водам само куси, пристојни разговори на пазарот. Да разговарам и да се ценкам малку повеќе во Хоб, тоа е пазарот на црно каде го заработувам најголемиот дел од парите. Дури и дома, каде би требало да ми биде попријатно, избегнувам да разговарам на чувствителни и задебани теми. Како избирањето на трибути, или недостатокот на храна, или **Игрите на гладните**. Прим би можела да почне да ги повторува моите зборови и тогаш, што правиме?

Во шумата ме чека единствениот човек со кој можам да бидам своја. Гејл. Чувствувам како мускулите на лицето ми се опуштаат, одот ми забрзува додека се качувам по ридот кон нашето место, карпа која гледа кон долината. Грмушки со бобинки ја штитат од несакани погледи. Глетката од него како ме чека таму - ми предизвикува насмевка. Гејл вели дека јас никогаш не се смеам освен во шумата.

„Хеј, Кетнип,“ вели Гејл. Моето име е Кетнис, но кога прв пат му го кажав, го кажав со глас што не може да се нарече ни шепот. Па тој помислил дека сум рекла Кетнип. Уште кога еден рис почна да ме следи низ шумата, тоа стана официјално име за мене. Сите знаат дека големите мачки ги обожуваат минт Кетнип растенијата. На крајот, морав да го убијам рисот бидејќи ми го плашеше пленот. Малку ми беше жал затоа што не беше лошо друштво. Но добив пристојна цена за неговото крзно.

„Види што уловив,“ Гејл крена една векна леб со стрела забодена низ неа, а јас почнувам да се смеам. Тоа е вистинска пе-

карска векна леб, а не тврдиот, темен леб кој го добиваме со купони. Ја земам векната во раце, ја вадам стрелата и го доближувам лебот до носот, вдишувам од убавата миризба која прави плунка во мојата уста. Убав леб како овој се јаде само во специјални прилики.

„Ммм, уште е топол,“ велем. Мора уште пред да зазори да бил во фурната за да го земе лебот. Односно да го трампа за нешто. „Што те чинеше?“

„Само една верверица. Мислам дека стариот човек беше нешто емотивен утрово,“ рече Гејл. „Дури ми посака и среќа.“

„Па, мислам дека сите ние се чувствуваме поблиски денес, зар не?“ велем, не помачувајќи се дури ни да превртам со очите. „Прим нѝ остави сирење.“ Го вадам.

Неговиот израз се развеселува. „Фала, Прим. Ова има да биде вистинска гозба.“ Одеднаш почнува да зборува со акцент како луѓето од Капитол и почнува да ја имитира Ефи Тринкет, манијачки веселата жена која еднаш годишно доаѓа за да ги чита нашите имиња на влечењето на трибути. „За малку ќе заборавав! Среќни Игри на Гладните!“ Откачува неколку бобинки од грмушките зад нас. „И нека шансите...“ фрла една бобинка во висок лак кон мене.

Ја фаќам во уста и ја пукам нежната корупка со забите. Слаткоста ми експлодира на јазикот. „...секогаш бидат на ваша страна!“ Ја завршувам добро познатата реченица. Мора да се шегуваме во врска со тоа инаку алтернативата е да бидеме извадени од памет. А покрај тоа, акцентот на луѓето од Капитол е толку глупав, речиси сè звучи смешно со него.

Гледам како Гејл го вади ножот и го сече лебот. Би можел да ми биде брат. Права црна коса, кожа со боја на маслинки, дури ги имаме и истите сиви очи. Но не сме во роднинска врска, барем не блиска. Повеќето од семејствата кои работат во рудниците си личат вака едни на други.

Тоа е причината поради која мајка ми и Прим, со своите светли коси и сини очи, секогаш се двојат. Како да не им е тука местото. И не им е. Родителите на мајка ми биле дел од мала трговска класа која е блиска до државниците, *Одржувачите на мирот* и „високата“ класа на луѓе од Нечистиот дел. Тие воделе аптека во најубавиот дел од Реонот 12. Бидејќи овде речиси никој не може да си дозволи доктор, аптекарите се нашите лекувачи. Татко ми ја знаел мајка ми бидејќи додека ловел понекогаш собирал лековити билки и ги продавал во нејзината аптека за да се одгледуваат и да се претвораат во лекови. Мора навистина да го сакала за да го напушти нејзиниот дом за да дојде во Нечистиот дел. Се обидувам да се сетам на тоа секојпат кога седам и гледам во жената, празна и недостапна, која не презема ништо додека нејзините деца се претвораат во коска и кожа. Се обидувам да ѝ простам само поради споменот на татко ми. Но да бидам искрена, јас не сум тип кој простува.

Гејл ги покрива парчињата леб со тенки парчиња козјо сирење, внимателно става ливче босилек на секое парче додека јас кинам бобинки од грмушките. Седнуваме на скришно место зад карпата. Од ова место, невидливи сме за сите, но имаме чист поглед кон долината кој зрачи со летен живот, билки за собирање, корени кои можат да се јадат, риба која светка на сончевата светлина. Денот е прекрасен, сино небо и слабо ветре. Храната е превкусна, сирењето се топи на топлиот леб, а бобинките нѝ пукаат во устите. Сè би било совршено ако ова навистина беше празник, ако цел ден можев да талкам низ шумата со Гејл и да ловам за денешната вечера. Но наместо тоа, мора да стоиме на плоштадот во два попладне и да чекаме да ги прочитаат нашите имиња.

„Би можеле да го направиме тоа, знаеш,“ вели тивко Гејл.

„Што?“ прашувам.

„Да го напуштиме реонот. Да побегнеме. Да живееме во шумата. Ти и јас, можеме да го направиме тоа.“

Не знаев како да реагирам, што да одговорам. Идејата беше толку апсурдна.

„Ако немавме толку многу деца,“ додава брзо.

Тие не се наши деца, се разбира. Но би можеле да бидат. Гејл има двајца мали браќа и сестра. Прим. А може да се додадат и нашите мајки, исто така, бидејќи, како би живееле тие без нас? Кој би ги полнел тие усти што постојано бараат уште? Ние двајцата ловиме секој Божји ден, а сепак се случува уловот да биде заменет за маст, облека или волна и да отидеме во кревет со стомаци кои завиваат.

„Не сакам да имам деца, никогаш,“ велам.

„Јас можеби би сакал. Ако не живееш овде,“ вели Гејл.

„Но живееш,“ велам, изиритирано.

„Заборава,“ избувнува и тој.

Разговорот ми изгледа погрешно. Да заминам? Како би можела да ја оставам Прим, единствената личност за која сум сигурна дека ја сакам? И Гејл е посветен на неговото семејство. Не можеме да замине, па зошто тогаш да се мачиме да зборуваме за тоа? А ако го направиме тоа... дури и кога би го направиле... од каде дојде оваа работа за имањето деца? Никогаш немало ништо романтично помеѓу мене и Гејл. Кога се запознавме јас бев слаба и дванаесетгодишна, а тој иако беше само една година постар од мене, веќе изгледаше како вистински маж. Нè требаше доста долго време за да станеме и пријатели, за да престанеме да се расправаме околу пленовите и да почнеме да си помагаме еден на друг.

Покрај тоа, ако сака деца, Гејл нема да има проблем да си најде жена. Тој добро изгледа, доволно е силен за да се справи со физичка работа и знае да лови. Се гледа по начинот на кој девојчињата на училиште шепотат за него, се гледа дека сите тие го посакуваат. Тоа мене ме прави љубоморна, но не од причина на која другите луѓе би помислиле. Добри партнери за лов се тешки за наоѓање.

„Што сакаш да правиме?“ прашав. Можевме да ловиме, да фаќаме риби или да собираме плодови.

„Ајде да фаќаме риби од езерото. Можеме да ги оставиме стаповите и после да собираме плодови во шумата. Да најдеме нешто добро за вечера,“ вели.

Вечерва. После изборот на трибути, сите би требало да слават. И многу луѓе го прават тоа, како знак на олеснување што нивните деца биле поштедени уште една година. Но најмалку две семејства вечерва ќе ги навлечат ролетните, ќе ги заклучат вратите и ќе се обидуваат да размислуваат за тоа како ќе ги издржат болните недели кои следуваат.

Денот го поминуваме добро. Крволочните животни нè игнорираат секогаш кога имаат подобар и полесен плен од нас. Подоцна утрото, веќе имаме десетина риби, кеса мешунки и најдоброто од сè, многу јагоди. Пред неколку години, го најдов парчето земја на кое растат, но на Гејл беше идејата да ставиме мрежа околу него за да не ги јадат животните.

На враќање дома, поминавме до црниот пазар кој порано беше магацин за јаглен. Кога смислија поефикасен систем за транспортирање на јагленот директно од рудниците до возовите, пазарот го презема местото. Повеќето бизниси и продавници се затворени во ова време од **Денот на собирање трибути**, но на црниот пазар уште има доста голема гужва. Лесно се спогодивме за да замениме шест од рибите за еден добар леб и две од нив за сол. Мрсната Сае, коскестата жена која продава врела супа од голем котел, зема половина од мешунките кои ги имавме во замена за малку парафин. Можеби ќе успеевме да добиеме некоја ронка повеќе на друго место, но сакавме да сме во добри односи со Мрсната Сае. На неа секогаш можевме да сметаме дека ќе купи ако уловиме диво куче. Никогаш не ги ловевме намерно, но ако те нападнат, едно или две, тогаш мораш да ги убиеш, а месо си е месо. „Кога ќе го ставиш во супа, можеш да кажеш дека е и говедско,“ вели Мрсната Сае со намигнување. Никој

во Нечистата населба не би ја свртел главата пред добра нога од диво куче, но *Одржувачите на мирот* кои доаѓаат на црниот пазар можат да си дозволат да бидат малку попреливи.

Кога завршивме со работата на црниот пазар, се упативме кон задната врата од куќата на градоначалникот за да му продадеме половина од јагодите затоа што знаевме дека тој особено ги сака и може да си ја дозволи нашата цена. Керката на градоначалникот, Меџ, ја отвори вратата. Таа е во моето одделение на училиште. Со оглед на тоа дека е ќерка на градоначалникот, луѓето најверојатно очекуваат од неа да биде сноб, но таа е добра. Само е малку затворена. Како мене. Бидејќи ни јас ни таа немаме некоја група пријатели во училиштето, често завршуваме заедно. Заедно ручаме, седиме една до друга на некои настани, се здружуваме за спортските активности. Ретко зборуваме, што на двете ни одговара.

Денеска, нејзината еднолична школска униформа е заменета со скап бел фустан, а русата коса ѝ е фатена со розова панделка. Облека за **Денот на собирање трибути**.

„Убав фустан,“ вели Гејл.

Меџ му фрла еден поглед за да види дали е тоа искрен комплимент или тој е ироничен. Тоа *навистина* е убав фустан, но таа никогаш не би го носела во обичен ден. Ги стегнува усните поцврсто и се насмевнува. „Па, ако завршам со тоа што треба да одам во Капитол, треба барем да изгледам добро, така ли е?“

Сега е ред на Гејл да биде збунет. Дали таа навистина го мисли тоа? Или само си игра со него? Претпоставувам дека е второто.

„Ти нема да одиш во Капитол,“ вели Гејл смирено. Очите му застануваат на малата, безопасна игла закачена на нејзиниот фустан. Вистинско злато. Прекрасна изработка. Би можело да му обезбедува леб на цело семејство со месеци, ако се продаде. „Колку може да имаш? Пет ливчиња? Јас имав шест кога имав дваесет години.“

„Тоа не е нејзина вина,“ велем јас.

„Не, не е ничија вина. Едноставно така е,“ вели Гејл.

Лицето на Меџ се смуртува. Ги става парите за јагодите во мојата рака. „Со среќа, Кетнис.“

„И тебе исто,“ велем, и вратата се затвора.

Одиме кон Нечистиот дел во тишина. Не ми се допаѓа тоа што Гејл ја поткачи Меџ, но се разбира дека тој е во право. Системот за одбирање на жртвени трибути не беше фер, сиромашните секогаш го добиваа најлошото. Дента кога полниш дванаесет години, тогаш се квалификуваш за **денот на одбирање на трибути**. Таа година, твоето име се внесува еднаш. На тринаесет, се внесува два пати. Така продолжува понатаму секоја година, сè додека не наполниш осумнаесет години, последната година во која си квалификуван за трибут и кога твоето име се внесува во топката седум пати. Тоа важи за секој граѓанин во било кој од дванаесетте реони во целата држава Панем.

Но тука е фората. Да речеме дека си сиромашен и прегладнет како што сме ние. Можеш да се пријавиш за да добиеш малку бесплатна храна. Со тоа, твоето име ќе добие уште неколку ливчиња во топката за избор од која се влече. Со секое дополнително пријавување можеш да добиеш жито и масло за еден човек, доволна количина за една година. Ако сакаш можеш да го направиш тоа за секој член од твоето семејство, нема ограничување. Па, кога имав дванаесет години, моето име веќе беше внесено четири пати. Еднаш, затоа што морав, затоа што наполнив дванаесет години и три пати за да добијам бесплатна храна, за мене, за мајка ми и за Прим. Всушност, секоја година го правев тоа. А внесувањата на ливчиња се собираат во текот на годините, не почнуваат да се бројат одново секоја година. Што значи дека сега, на шеснаесет години, моето име ќе го има дваесет пати во изборот за трибут. Името на Гејл, кој има осумнаесет години и кој веќе седум години го храни своето петочлено семејство, ќе го има четириесет и два пати во изборот.

Баш поради ова, јасно е зошто некој како Меџ кој никогаш во животот не морал да се пријави за бесплатна храна, можеше да го извади од такт. Шансите да го извлечат нејзиното име се доста минијатурни во споредба со шансите на оние кои живеат во Нечистиот крај. Не е невозможно, но мали се. И иако правилата ги поставуваат од Капитол, а не од реоните, и дефинитивно не од семејството на Меџ, тешко е да не ги мразиш оние кои не мораат да се пријавуваат дополнително за да добијат малку храна.

Гејл знае дека неговиот гнев кон Меџ е насочен во погрешен правец. Други денови, кога сме длабоко во шумата, сум го слушала како објаснува дека бесплатната храна е само уште една алатка за да се предизвика мизерија во нашиот реон. Еден начин за да се создаде омраза помеѓу прегладнетите работници од Нечистиот дел и оние кои не мораат да трпат за оброк и со тоа да се обезбеди недоверба помеѓу нив. „Предност е за Капитол ние да бидеме поделени меѓу себе,“ знаеше да рече ако наоколу немаше други уши освен моите. Ако не беше **денот за одбирање трибути**. Денот за собирање данок во луѓе. Ако девојчето со златен брош кое не се пријавуваше за бесплатна храна не го дадеше она што јас го сметав за невин коментар со кој не сакаше да каже ништо лошо.

Додека одевме, погледнав во лицето на Гејл, кое сè уште беше намуртено под скаменетиот израз. Неговиот бес немаше поента според мене, иако никогаш не сум му го кажала тоа. Не е дека не се сложував со него. Се сложувам. Но што добро може да излезе од дерењето за Капитол во среде шума? Тоа немаше да смени ништо. Тоа немаше да ги направи работите пофер. Немаше да ѝ ги наполни стомаците. Всушност, само можеше да го исплаши пленот кој беше во близина. Но го оставав да вика. Подобро да го прави тоа во шумата отколку во реонот.

Го поделивме пленот со Гејл двајцата земајќи по две риби, по неколку векни леб, мешунки, малку јагоди, сол, парафин и малку пари.

„Се гледаме на плоштадот,“ велам јас.

„Облечи нешто убаво,“ вели тој, рамно.

Дома, ги наоѓам мајка ми и сестра ми подготвени за одење. Мајка ми носи убав фустан од нејзините аптекарски денови. Прим ја носи облеката која јас ја носев на мојот прв ден на влечење на трибути. Здолниште и набрана блуза. Малку ѝ е голема, но мајка ми ја прицврстила со игли. Дури и со нив, тешко успева да ја задржи блузата исправена на грбот, таа се свлекува одзади.

Корито со топла вода ме чека мене. Ја вадам нечистотијата и потта од шумата па дури ја мијам и косата. На мое изненадување, гледам дека мајка ми извадила еден од нејзините убави фустани за мене. Сина мека работа со чевли кои одговараат.

„Сигурна ли си?“ прашувам. Се обидувам да го надминам тоа да ја одбивам кога ми нуди помош. Некоје време, бев толку лута, не сакав да ѝ дозволам да направи ништо за мене. А ова е нешто навистина посебно. Нејзината облека од минатото е нешто свето и бесценето за неа.

„Се разбира. Ајде да ја средиме и твојата коса,“ вели таа. Дозволив да ми ја исуши косата со крпа и да ми ја собере. Не можам ни да се препознаам себеси во скршеното огледало на сидот.

„Изгледаш прекрасно,“ вели Прим, со тивок глас.

„И не личам на себе,“ велам јас. Ја прегрнувам, затоа што знам дека следниве неколку часа ќе бидат ужасни за неа. Нејзиното прво влечење на трибути. Таа е најбезбедна што може да биде со оглед на тоа дека нејзиното име е внесено само еднаш. Никогаш не сум дозволила таа да се пријави за бесплатна храна. Но таа се грижеше за мене. Се грижеше за тоа дека незамисливата работа би можела да се случи.

Ја штитев Прим на секој можен начин на кој можев да го направам тоа, но немојна сум на изборот за трибути. Страдањето и болката кои ги чувствувам кога таа пати, ми се забиваат во градите, ме распаруваат и се појавуваат како лузни на моето лице. Гледам дека блузата одзади повторно ѝ излегла од долништето

и се обидувам да останам мирна. „Прибери си ја опашката внатре, мала патко,“ вела, измазнувајќи ѝ ја блузата и враќајќи ја на место.

Прим почнува да се кикоти и ми довикува едно „Квак Квак.“

„Квак на тебе,“ вела со мала насмевка. Онаква каква само Прим можеше да извлече од мене. „Ајде, ајде да јадеме,“ вела и ја бакнувам во челото.

Рибата и мешунките веќе се варат на огнот, но тие ќе бидат готови дури за вечера. Одлучивме да ги сочуваме јагодите и лебот за вечерата, за да биде посебна велиме ние. Наместо тоа, решивме да пиеме млеко од Дамата, козата на Прим и да јадеме бајат леб направен од житото кое го земав бесплатно. И онака никој немаше голем апетит.

Во еден часот, се упативме кон плоштадот. Присуството е задолжително, освен ако не си на смртна постела. Вечерва, *Државниците* ќе дојдат за да проверат ако има некој таков случај. Да се уверат дека навистина е така. Ако не е, ќе те стават во затвор.

Навистина е штета што го одржуваат собирањето на жртвени трибути на плоштадот – тоа беше едно од ретките места во Реонот 12 кое беше пријатно. Плоштадот беше опкружен со продавници и на деновите кога тука имаше отворен пазар, особено ако времето беше добро, имаше некој празничен весел дух. Но денес, и покрај знамињата кои се вееја на зградите, имаше некој облак од мрачност. Камерманите кои беа качени како гуштери по крововите само дополнително го зголемуваа тој ефект.

Луѓето тивко доаѓаа и се пријавуваа. **Денот на собирањето трибути** исто така е добар за Капитол да може да води сметка за населението. Децата од дванаесет до осумнаесет години беа групирани според годините и сместувани во простори затворени со јажиња. Пред секоја група стоеше бројката која покажува за која возраст се работи. Најстарите беа напред, а најмалите, како Прим, стоеја на крајот. Членовите не семејствата стоеја од страна, цврсто фатени за раце едни со други. Но имаше и други луѓе исто

така, онакви кои веќе немаат никој меѓу децата потенцијални трибути - жртви. Оние на кои веќе не им беше грижа па се врткаа низ толпата и се обложуваа за имињата на двете деца кои ќе бидат извлечени. Имаше повеќе параметри за опклада и коефициентите се вадеа врз основа на возраста, врз основа на тоа дали се побогати или се од Нечистиот дел и се кладеа исто така за тоа дали извлечениот ќе се скрши и ќе почне да плаче или не. Истите овие луѓе понекогаш можеа да бидат и поткажувачи, но имаше ли некој кој не го прекршил законот? Можеа да ме убијат било кој ден поради тоа што ловев, но апетитот на надлежните работеше во моја корист. Тие ме штитеа за да можат повторно да купуваат од мојот плен. Не може секој да го каже истото.

Како и да е, јас и Гејл се имавме сложено дека ако треба да одбираме помеѓу смрт од куршум во главата и смрт од глад... куршумот би бил многу побрз.

Местото стануваше сè потесно и поклаустрофобично како што повеќе луѓе стигнуваа. Плоштадот беше доста голем, но сепак не доволен за да го собере целото население на Реонот 12 кој имаше околу осум илјади луѓе. Оние кои доаѓаа подоцна беа упатувани кон споредните улици од каде ќе можат на големи екрани директно да го гледаат пренесувањето во живо на телевизија.

Јас стоев во групата шеснаесетгодишници од Нечистиот дел. Си разменивме тивки кимања со главите, а потоа го свртевме вниманието кон големата привремена бина која беше поставена пред *Домот на правдата*. На неа имаше три столици, подиум и две големи стаклени топки, една со имиња на момчињата, а другата со имиња на девојчињата. Зјапав во ливчињата од топката со женските имиња. На дваесет од нив со внимателен ракопис беше напишано *Кетнис Евердин*. На две од трите столчиња седнаа татко ѝ на Меџ, градоначалникот Ундерси, висок, крупен маж и Ефи Тринкет, придружбата на Реонот 12, пратена директно од Капитол со нејзината страшна бела исклештена насмевка, розевка-

ста коса и силно зелен костим. Си мрморат помеѓу себе и загрижено погледнуваат кон празното столче.

Кога стрелката на градскиот часовник застана на два, градоначалникот излезе на подиумот и почна да чита. Истата приказна секоја година. Тој ја раскажува историјата на Панем, земјата која се крена од пепелта на местото кое некогаш било познато како Северна Америка. Ги набројува катастрофите, потопите, бурите, пожарите, надојдените мориња кои проголтаа толку многу од земјата и бруталната војна за она малку што беше останато. Резултат на сето тоа беше Панем, блескавиот Капитол опкружен со тринаесет реони кој го чува мирот и овозможува просперитет за неговите граѓани. А потоа следуваа **Лошите Денови**, востанијата и бунтовите на реоните против Капитол. Дванаесет реони беа поразени, тринаесеттиот целосно уништен и збришан. **Спогодбата за државно предавство** донесе нови закони за да го гарантираат и осигурат мирот и, потсетник дека **Лошите Денови** никогаш не смеат да се повторат беа **Игрите на Гладните**, секоја година.

Правилата на **Игрите на Гладните** беа едноставни. Како казна за востанијата, секој од дванаесетте реони мора да допринесе со едно момче и едно девојче, наречени **трибути**, кои ќе учествуваат во **Игрите**. Дваесет и четирите трибути ќе бидат затворени во огромна арена направена на отворен простор која може да содржи буквално било што, од пеколно жешка пустина до смрзната пуста земја. Во период од неколку недели, натпреварувачите мораат да се борат до смрт. Последниот трибут кој ќе остане жив – **победува**.

Земањето деца од нашите реони, нивното присилување да се убиваат едни со други додека ние сето тоа го гледаме – на тој начин Капитол нè потсетуваше колку многу зависиме сите ние од нивната милостина. Колку мали шанси имаме за да преживееме уште едно востание. Кој збор и да го употребат, вистинската порака е јасна. „*Погледнете како ги земаме и жртвуваме вашите деца, а вие не можете да направите ништо. Ако само мрднете со*

прст, ќе ве уништиме и вас, до последен. Исто како што го уништивме Реонот Тринаесет.“

За да биде сето ова понижувачко колку што е и измачувачко, Капитол бара од нас да ги третираме **Игрите на Гладните** како некоја прослава, весела пригода, спортски настан во кој роените се натпреваруваат меѓу себе. Последниот трибут кој ќе успее да остане жив ќе биде награден со тоа што дома ќе го чека многу полесен и поубав живот, а реонот од кој доаѓа ќе биде преплавен со награди, кои во главно се состојат од храна. Цела година, Капитол ќе го наградува победничкиот реон со житарици, масло па дури и деликатеси како шеќер додека останатите од нас се борат со прегладнетост.

„Време е за покајување и време е за благодарност,“ вели градоначалникот.

А потоа ја чита листата со минати победници од Реонот 12. Во седумдесет и четири години, сме имале само двајца. Едниот е сè уште жив. Хајмич Абернати, средовечен мешлест маж, кој во моментов се појавува и неразбирливо се дере, се тетерави качувајќи се на бината и паѓа во третата столица. Тој е пијан. Многу. Толпата реагира со вештачкиот аплауз, но тој е збунет и се обидува силно да ја прегрне Ефи Тринкет, а таа едвај успева да го блокира и одбегне.

Градоначалникот изгледа вознемирено и бедно. Бидејќи сето ова сега се пренесува на телевизија, токму во овој момент, целиот Панем му се смее на Реонот 12 и тој го знае тоа. Тој се обидува брзо да го привлече вниманието и да го насочи назад кон избирањето на трибути со тоа што ја најавува Ефи Тринкет.

Ведрата и раздрдорена како и секогаш, Ефи Тринкет се качува на подиумот и нè поздравува, „*Среќни Игри на Гладните! И нека шансите секогаш бидат на ваша страна!*“ Нејзината розова коса мора да е перика бидејќи кадриците кај патецот малку ѝ се поместија кон лево после борбата со Хајмич. Почнува да збори за тоа каква чест е да се биде овде иако сите знаат дека тоа е глума

и дека таа сака само да се покаже за да биде префрлена во друг реон каде што има некои вистински победници, а не пијаници кои ќе ја малтретираат пред цела нација.

Во толпата го забележувам Гејл кој гледа кон мене со насмевка како некој дух. Оваа година изборот на трибути има барем еден забавен фактор, си мислам додека ја слушам. Но одеднаш помислувам на Гејл и неговите четириесет и две имиња во таа голема стаклена топка и на тоа дека шансите не може да бидат на негова страна. Не, за разлика од другите момчиња. А најверојатно и тој го помислува истото за мене бидејќи лицето му се смрачува и го трга погледот. „Но има уште илјадници други ливчиња,“ посакувам да можев да му шепнам.

Време е за влечењето. Ефи Тринкет го кажува истото што и секогаш, „Дамите имаат предност!“ и се доближува кон стаклената топка со имињата на девојките. Посегнува, ја закопува раката длабоко во стаклениот сад и влече едно парче хартија. Толпата испушта една групна воздишка, потоа станува толку тивко што се слуша како некоја игла паѓа на земја, мене ми се слуша и очајно се надевам дека не ме извлекоа мене, дека тоа не сум јас, тоа не сум јас, тоа не сум јас.

Ефи Тринкет поминува преку подиумот, го измазнува парчето хартија и го чита името со висок и чист глас. И тоа не сум јас.

Тоа е Примроуз Евердин.

VTORA GLAVA

Еднаш, додека скриена во гранките на едно дрво мирно чекав да се појави некој плен, се онесвестив и паднав на земјата од три метри височина. Паднав директно на грб. Беше како ударот да ми го издиша секој можен здив воздух кој го имав во белите дробови и само лежев таму борејќи се да вдишам, да издишам, да направам било што.

Токму така се чувствувам и сега, се обидувам да се присетам како се дише, неспособна да зборувам, тотално скаменета додека името ми одзвонува во внатрешноста на черепот. Некој ми ја стиска раката, едно момче од Нечистиот дел, мислам дека припаднав и тој ме задржа.

Мора да е некоја грешка. Ова не може да се случува. Прим беше само едно ливче во илјадници! Нејзините шанси да биде извлечена беа толку мали што јас воопшто не се ни мачев за да се грижам за неа. Зарем не направив сè? Ја земав бесплатната храна на мое име, не ѝ дозволував да го направи тоа сама? Едно ливче. Едно ливче во илјадници. Шансите беа целосно на нејзина страна. Но не беше важно.

Некаде далеку, слушам како толпата несреќно мрмори како што секогаш и прави кога ќе се избере дванаесет годишник. Тие сметаат дека тоа не е фер. А потоа ја гледам неа, крвта од лицето ѝ е исцедена, рацете ѝ се стегнати во тупаници покрај телото, прави мали, згрчени чекори кон бината, ме одминува и јас гледам дека задниот дел од нејзината блуза се откопчал од безопасната и виси над нејзиното здолниште. Овој мал детал, откачената блуза која личи на опавче од патка, ме тера да си дојдам на себе.

„Прим!“ Загушен плач излегува од моето грло и мускулите повторно почнуваат да ми се движат. „Прим!“ Не е потребно ни да се туркам низ толпата. Другите деца во истата секунда ми прават пат до бината. Ја дофаќам токму во оној момент пред да се качи на првата скала. Со едно движење на раката, ја повлекувам зад мене.

„Јас сум доброволец!“ се гушам. „Јас волонтираам како трибут!“

Има некоја конфузија на бината. Реонот 12 немал доброволец со декади и протоколот беше малку за’рган. Правилото е дека откако ќе се извлече името на жртвениот трибут од садот, друго момче кое ги исполнува критериумите, ако било извлечено момче, или девојче, ако е прочитано име на девојче, може да излезе напред и да го заземе неговото или нејзиното место. Во некои реони во кои победувањето во *Игрите* е толку голема чест и каде луѓето речиси со задоволство ги ризикуваат своите животи, волонтирањето е покомплицирано. Но во Реонот 12, каде зборот *трибут* е горе-доле еднаков на зборот *леш*, доброволците се речиси исчезната раса.

„Прекрасно!“ вели Ефи Тринкет. „Но мислам дека според правилата најпрво мора да го претставиме победничкиот трибут, па потоа да прашаме дали има доброволци, а после тоа ако никој не се јави, хмм...“ таа се губи во зборењето затоа што ни самата не е сигурна во правилата и во она што го зборува.

„Што е важно?“ вели градоначалникот. Тој ме гледа со загрижен израз на лицето. Не ме познава вистински, но искра на препознавање му поминува на лицето. Јас сум девојчето кое ги носи јагодите. Девојчето со кое ќерка му понекогаш зборува. Девојчето кое пред пет години стоеше стуткано до мајка си и сестра си, додека тој ѝ го даваше неа, на најстарото дете, медалот за храброст. Медалот за татко ѝ кој беше претворен во прав во рудникот. Дали се сеќава на тоа? „Што е важно?“ повторува со рапав глас. „Пуштете ја да дојде.“

Прим хистерично вреска зад мене. Ги замотала своите слаби раце околу моето тело. „Не, Кетнис! Не! Не смееш да одиш!“

„Прим, само пушти ме,“ велеам остро, бидејќи ова ме вознемирува, а не сакам да плачам. Вечерва, кога ќе ја даваат на телевизија репризата од изборот на трибути, сите ќе ги видат моите солзи и ќе бидам обележана како лесна мета. Слабак и лигуш. Нема на никого да му го пружам тоа задоволство. „Пушти ме!“

Чувствувам како некој ја одлепува од мојот грб. Се вртам и го гледам Гејл како ја крева Прим од земја, а таа мавта и го удира додека ја носи во раце. „Оди горе, Кетнип,“ вели, со глас кој силно се бори да го одржи мирен, а потоа ја носи Прим кон мајка ми. Се средувам и се качувам по скалите.

„Па, браво!“ вреска Ефи Тринкет. „Тоа е духот на Игрите!“ Таа е задоволна што конечно во нејзиниот реон има малку акција. „Како се викаш?“

Тешко подголгнувам. „Кетнис Евердин,“ велеам.

„Се обложувам дека тоа беше твојата сестра. Не сакаш таа да ти ја украде целата слава, а? Ајде, сите! Ајде еден голем аплауз за нашиот најнов трибут!“ вели возбудено Ефи Тринкет.

Почувствував дека можам вечно да им бидам благодарна на луѓето од Реон 12 затоа што ниту една единствена личност не плескаше. Дури ни оние кои држеа ливчиња за обложување, оние на кои никогаш не им е ни грижа. Можеби затоа што ме знаат од црниот пазар, или затоа што го познавале татко ми, или поради Прим, која никој не може, а да не ја сака. Па наместо да го добијам својот аплауз, само стојам без да се помрднам, додека тие ми ја даваат најсилната форма на почит за која се способни. Тишина. Што кажува дека не се сложуваат. Дека нема да преминат преку тоа. Дека сето ова е погрешно.

А тогаш нешто неочекувано се случува. Барем јас не го очекував, затоа што никогаш не сум мислела дека Реонот 12 е место кое се грижи за мене. Но некоја промена се случи откако јас се качив за да го заземам местото на Прим, и сега се чини дека ста-

нав скапоцена. Прво само еден, потоа друг и на крајот речиси секој човек од толпата ги допира трите средни прсти од левата рака до својата уста, а потоа ја подава кон мене. Тоа е стар и ретко употребуван гест во нашиот реон кој понекогаш може да се види на погребите. Тој означува благодарност, восхит, означува збогување со некој што го сакаш.

Сега сум пред вистинска опасност дека може да се распламчам, но за среќа, Хајмич го одбира токму овој момент за да дојде кон мене и да ми честита. „Види ја ти неа. Видете ја оваа!“ тој се дере неразбирливо, префрлувајќи рака преку моите рамена. Тој е изненадувачки силен за таква пијаница. „Ми се допаѓа!“ Здивот му мириса на ликер, а сигурно има поминато и доста време откако последен пат се избањал. „Многу...“ Не може да се сети на зборот некое време. „Смелост!“ вели триумфално. „Повеќе од вас!“ ме ослободува мене и оди кон крајот на бината. „Повеќе од тебе!“ се дере, покажувајќи со прст директно во камерата.

Дали се обраќа на публиката или е толку пијан што всушност им се заканува на оние од Капитол? Никогаш нема да дознаам бидејќи само што ја отвори устата за да прозбори, тој се препна од бината и падна доле без свест.

Тој е одвратен, но јас сум благодарна. Сега кога сите камери беа комплетно концентрирани на него, јас имав барем малку време за да испуштам еден мал, тивок и придушен звук од грлото без никој да ме чуе и да се собирам малку. Ги ставив рацете зад грбот и зјапав во далечината. Од овде можев да ги видам ридови на кои утрово се качував со Гејл. За еден краток момент, почнав да копнеам по нешто... по идејата за нас двајца како го напуштаме реонот... како бегаме низ шумата... но знам дека бев во право со тоа што не побегнав. Ако јас побегнев, кој друг ќе се јавеше како доброволец место Прим?

Хајмич го однесоа на носилка и Ефи Тринкет почна повторно да ја врти стаклената топка. „Колку возбудлив ден!“ дрдори таа додека се обидува да си ја поднамести периката, која значително

се измести на лево. „Но имаме уште возбуда која следува! Време е да го одбереме нашиот машки трибут!“ Обидувајќи се да ја држи под контрола ситуацијата со нејзината коса, таа ја става едната рака на главата, а другата во топката и го грабнува првото ливче кое ѝ доаѓа до рака. Се враќа на подиумот и јас дури немам ни време да се помолам за безбедноста на Гејл кога таа почнува да го чита името. „Пита Меларк!“

Пита Меларк!

Ох, не, си мислам. Не тој. Го препознав името иако никогаш директно не сум разговарала со неговиот сопственик. Пита Меларк.

Не, шансите денес дефинитивно не се на моја страна.

Го гледав додека си правеше пат кон бината. Средна висина, набиена градба, пепелаво руса коса која му паѓа на челото. Шокот веќе беше регистриран на неговото лице и се гледаше дека се бори за да не покаже никаква емоција, но неговите сини очи го имаа погледот на човек кој се моли. И покрај тоа, тој се качи на бината и го зазема своето место.

Ефи Тринкет прашува дали има доброволци, но никој не се јавува. Тој има двајца постари браќа, знам, сум ги видела во фурната, но едниот е најверојатно над границата за да може да се пријави, а другиот едноставно не сака да го направи тоа. Тоа е вообичаена ситуација. На овој ден, семејната посветеност и приврзаност има свои граници. Она што јас го направив беше радикална работа.

Градоначалникот почнува да ја чита долгата и досадна **Спогодба за државно предавство** како што прави секоја година, како што МОРА да направи, но јас не го слушам.

Зошто тој? си мислам. А потоа се обидувам да се убедам самата дека не е важно. Пита Меларк и јас не сме пријатели. Дури не сме ни соседи. Ние не зборуваме. Нашата единствена вистинска интеракција се случува пред неколку години. Тој сигурно веќе и

заборавил на тоа. Но јас не сум зборавила и знам дека нема никогаш да го заборавам тоа...

Се случи во едно од најлошите времиња. Беше најгорчливиот јануари кој сум го доживеала и татко ми загина во рудникот три месеци претходно. Зашеметеноста поради загубата веќе ми имаше поминато, но болката знаеше да ме погоди од нигде никаде, да ме преврти и да ми го раскине телото од липање. *Каде си?* плачев тивко во својата глава и мисли. *Каде отиде?* Се разбира дека немаше никаков одговор.

Реонот нѝ имаше дадено малку пари како компензација за неговата смрт. Парите беа доволни за да се покрие еден месец на жалење, а потоа се очекуваше мајка ми да најде работа. Единствениот проблем беше тоа што таа не најде работа. Всушност не правеше ништо освен што седеше на столица или многу почесто, стуткана под ќебињата во нејзиниот кревет, со очите фиксирани на некоја точка во далечината. Од време на време, ќе се размрдаше, ќе скокнеше како да мора да направи нешто многу важно, а потоа само колабираше назад. Без разлика колку и да ја молеше Прим, тоа немаше никаков ефект врз неа.

Бев преплашена. Сега, претпоставувам дека мајка ми беше заклучена во некој темен свет на тагата, но во тоа време, сè што знаев беше дека го загубив татко ми, но и мајка ми исто така. Имав само единаесет години, а Прим седум, кога ја преземав улогата како глава на семејството. Немав избор. Купував храна од пазарот, ја готвев најдобро што знаев и се обидував јас и Прим да личиме на луѓе. Да изгледаме нормално... затоа што ако се дознаеше дека мајка ми не може повеќе да се грижи за нас, тогаш ќе нè разделеа од неа и ќе нè ставеа во социјален дом. Израснав гледајќи ги тие деца од домот на училиште. Тагата, белезите од лути раце на нивните лица, безнадежноста која нивните рамена ги свиваше надолу. Никогаш не би дозволила тоа да ѝ се случи на Прим. Слатката, малечка Прим која плачеше кога плачев јас без воопшто да ја знае причината за моите солзи, која ја средуваше и чешлаше

косата на мајка ми пред да замине на училиште, која сè уште секоја вечер го чистеше огледалцето за бричење на татко ми, затоа што ја мразеше прашината од јагленот која се таложи буквално на сè во Нечистиот дел. Социјалниот дом би ја згазил како бубачка. Па така, јас ја чував нашата тешка ситуација во тајност.

Но парите се потрошија и ние почнавме да изгладнуваме до смрт. Нема други зборови со кои можам да го кажам тоа. Си велев дека треба само да издржам до мај, само до 8^{ми} мај, а потоа ќе наполнам дванаесет години, ќе можам да се пријавам за бесплатна храна и да ги добијам бесценетите житарки и масло кои ќе нè прехрануваат. Проблемот беше тоа што во секој случај до мај имаше уште неколку недели. Можевме и да умреме до тогаш.

Смртта од глад не беше некоја ретка судбина во Реонот 12. Кој не ги видел жртвите? Постарите луѓе кои не можеа да работат. Децата од семејствата кои имаа премногу усти за хранење. Повредените од рудниците. Ги гледавме како се тетерават по улиците. И потоа еден ден, ги гледаш неподвижни залепени за некој сид или како лежат во Медоу, ги слушаш лелеците од куќите и на крај се повикуваат *Одржувачите на мирот* за да ги однесат телата. Официјално, во записниците, прегладнетоста никогаш не е причина за смртта. Секогаш е грипот, пневмонијата или некоја друга болест. Но тоа не може да прелаже никого.

Попладнето кога го сретнав Пита Меларк, дождот неуморно паѓаше како замрзнати игли. Јас бев во градот, се обидував да трапам некои стари бебешки алишта на Прим на пазарот, но никој не сакаше да ги земе. Иако неколку пати имав отидено со татко ми на црниот пазар, бев премногу преплашена за сама да талкам низ страшното, валкано место. Дождот почна да пробива низ старото ловечко палто на татко ми и студот ми влезе во коски. Цели три дена немавме јадено ништо освен врела вода во која варевме неколку ливчиња од нане кои ги најдов спикани во едно старо плакарче. Додека пазарот да затвори, толку многу се тресев што го испуштив купчето од бебешки облеку во вир со

кал. Не клекнав да го кренам затоа што ми беше страв дека ако се наведнам нема да имам сила повторно да се кренам на нозе. И онака никој не ги сакаше тие алишта.

Не можев да одам дома. Не можев бидејќи дома беше мајка ми со нејзините мртви очи и мојата мала сестра, со нејзините бледи образи и испукани усни. Не можев да влезам во таа соба, замаглена од чадот создаден од сувите гранки кои ги собрав откако нѝ снема јаглен, со празни раце и без никаква надеж.

Без да бидам свесна, се најдов на калливата патека зад продавниците каде купуваат најбогатите луѓе во градот. Продавачите, сопствениците на продавниците живеат над своите продавници што значи дека јас бев практично во нивните дворови. Уште се сеќавам на браздите кои чекаа за во нив на пролет да бидат засадени цвеќиња, на козите во малите штали, едно куче врзано за поштата.

Сите форми на крадење се забранети во Реонот 12. Се казнуваат со смрт. Но ми падна на памет дека би можело да се најде нешто во кантите за отпадоци, а тоа е фер игра. Можеби некоја коска во кантата на месарот или скапан зеленчук, било што што ниедна друга фамилија освен мојата не е доволно очајна за да го јаде. За жал, кантите штотуку беа испразнети.

Кога поминав покрај фурната, миризбата беше толку силна и опојна што ми се сврте во главата. Печките беа во задниот дел и вратата беше потпрена со стап за да стои отворена. Стоев така зашеметена од миризбата сè додека дождот со неговите замрзнати игли не ме освети. Го кренав капакот од кантата на пекарот, но таа беше празна, тотално празна.

Одеднаш еден глас врескаше кон мене и јас погледнав за да ја видам жената на пекарот, како ми вели да се тргнам од таму додека не ги викнала *Одржувачите на мирот* за да видат колку ѝ се лоши од тоа што дечиштата од Нечистиот дел копаат по нејзиното ѓубре. Зборовите беа ужасно грди и јас немав што да кажам во своја одбрана. Додека го враќав капакот назад на кантата

и се тргав настрана, го забележав него, момче со руса коса како сирка од зад грбот на мајка му. Го имав видено и на училиште. Тој беше моја година, но не му го знаев името. Тој секогаш висеше со децата од градот, па како би можела јас да му го знам името? Мајка му се врати во пекарата, врескајќи, но тој најверојатно ме гледал додека одев покрај малата кочина каде беше нивната свиња и се потпрев на една стара јаболкница. Кога конечно сфатив дека немам ништо што би можела да го однесам дома, целосно потонав. Колената ми попуштија и лизгајќи се по дрвото се спуштив до долу, речиси до неговите корени. Ова беше премногу за мене. Ми беше толку лошо, бев толку слаба и уморна, ох, толку уморна. *Ајде нека им се јават на Одржувачите на мирот и нека нѝ однесат во социјалниот дом, си помислив. Или уште подобро, ајде нека умрам овде на дождот.*

Се слушна некоја врева од пекарата, слушнав тресок, потоа жената како повторно вреска и се прашував што се случува. Нечии чекори брзаа кон мене низ калта и си помислив, *таа е. Доаѓа да ме избрка со стап.* Но не беше таа. Беше момчето. Во рацете носеше две големи векни леб кои најверојатно паднале во огнот затоа што кората им беше целосно црна.

Мајка му се дереше, „Фрли ѝ ги на свињата, ти глупаво суштество! Зошто да не? И онака никој нормален и пристоен човек не би ги јадел!“

Тој почна да ја гребе изгорената кора кога свончето од предната врата на пекарата се огласи и мајка му исчезна за да послужи некој муштерија.

Момчето воопшто не погледна кон мене, но јас го гледав. Го гледав поради лебот, го гледав поради црвената трага која сѐ уште стоеше на неговиот образ. Со што ли го удрила? Моите родители никогаш не нѝ удираа. Не можев ни да замислам такво нешто. Момчето погледна кон пекарата како да проверуваше дали е чисто, а потоа, неговото внимание се сврте кон свињата. Го фрли

лебот во мој правец. Брзо по првиот следеше и вториот и тој јурна кон пекарата, затворајќи ја вратата цврсто зад себе.

Зјапа во векните леб со неверување. Тие беа добри, всушност совршени, освен изгорените делови. Дали тој сакаше јас да ги земам? Мора да сакал. Бидејќи беа токму пред моите нозе. Пред да се појави било кој што би можел да види што се случи, ги грабнав векните, ги пикнав под блузата, ја замотав ловчката јакна цврсто околу мене и почнав да одам. Топлината на лебот ја гореше мојата кожа, но јас сè посилено го стегав, враќајќи се во живот.

Додека да стигнам дома, лебот малку се олади, но сè уште беше топол однатре. Кога ги спуштив на масата, Прим посегна со раката за да откине парче, но јас ја натерав да седне, ја присилив мајка ми да ни се придружи на масата и ставив топол чај. Ја изгребав црната кора и го исеков лебот. Изедовме една цела векна, парче по парче. Беше добар леб, полн со ореви и суво грозје.

Ги ставив алиштата да ми се исушат покрај огнот, се стуткав во кревет и паднав во сон без соништа. Сè до следното утро не ми ни текна дека можеби момчето го изгорело лебот намерно. Можеби намерно ги пуштил во огнот, знаејќи дека ќе биде казнет поради тоа, но сепак ги изгоре и ми ги донесе мене. Но одбив да поверувам во тоа. Сигурно било ненамерно. Зошто би го направил тоа? Тој не ме ни знаеше. Сепак, самото тоа што ми го фрли лебот беше доволно добрина за мене која нему пак, ќе му донесеше многу ќотек ако го откриеја. Не можев да ги објаснам неговите постапки.

Јадевме од истиот леб утрото, а потоа се упатив кон училиштето. Беше како пролетта да дошла преку ноќ. Топол сладок воздух. Дебелки облаци. На училиште, се разминав со момчето во ходникот, образот му беше потечен, а окоото помодрено. Беше со неговите пријатели и воопшто не ме забележа. Или барем се преправаше дека не ме забележа. Но попладнето, кога ја земав Прим и тргнав накај дома, видов како зјапа во мене во училиш-

ниот двор. Очите ни се сретнаа само на секунда, а потоа тој ја заврти главата. Засрамено го спуштив погледот и тогаш го видов. Првото глуварче годинава. Свончето во мојата глава засвони. Помислив на часовите кои ги поминав со татко ми во шумата и тогаш ми текна како ќе преживееме.

До денес, никогаш не бев заборавила на врската помеѓу ова момче, Пита Меларк, лебот кој ми даде надеж и глуварчето кое ме натера да сфатам дека не сум осудена на смрт. И повеќе од еднаш, сум го фатила неговиот поглед на мене во училиштето, но секогаш само на секунда пред да ја заврти главата. Се чувствував како да сум му должник, а јас мразам да им должам нешто на луѓето. Можеби ако му се заблагодарев во било кој момент после тоа, сега ќе се чувствував помалку конфликтно. Сум помислила на тоа неколку пати, но никогаш не ми се укажала вистинска можност. А сега дефинитивно никогаш повеќе и нема да ми се укаже. Затоа што ќе бидеме фрлени во арена во која ќе треба да се бориме до смрт. Како поточно би требала да му речам *фала* таму? Некако не би ми личело многу искрено ако му го кажам тоа додека се обидувам да му го исечам грлото.

Градоначалникот ја завршува **Спогодбата за државно предавство** и дава знак за јас и Пита да се ракуваме. Неговите раце се цврсти и топли како векните леб. Пита ме погледнува директно во очи и ја стиска мојата рака како да сака да ми каже дека сè ќе биде во ред. Или можеби тоа е само нервозно стегање.

Се вртиме со лицата кон толпата додека свири химната на Панем.

Ох, добро, си мислам. Ќе има дваесет и четири трибути. Има шанси некој друг да го убие пред јас да го направам тоа.

Но се разбира... јас во последно време не можев многу-многу да се потпирам на шансите.